

**ENS 114, HEN 433 ÚVOD DO STUDIA ENVIRONMENTALISTIKY
(shrnutí přednášené látky v podzimním semestru školního roku 2008/2009)**

Základní informace o kurzu a podmínky absolutoria viz vstupní sylabus ze září 2008.

Tento sylabus nabízí studentům heslovitý přehled odpřednášených témat a odkazuje k látce zadané během semestru k samostatnému studiu (*vyznačeno kurzívou*). **Neobsahuje látku zadanou na začátku semestru prostřednictvím seznamu literatury!**

Poznámka k ověřování poznatků z četby: obecné a základní poznatky mohou být součástí 1. částí testu (volba a - d), jinak budou poznatky z četby ověřovány v 2. části, s možností použití ručně psaných poznámek

I. ÚVOD

1. Proč „humanitní environmentalistika?“

Environmentalistika – ekologie – environmentalismus – ekologismus – ochrana přírody: různé přístupy k téže látce. Ernst Haeckel a jeho doba. Historický původ ochrany přírody, proměny vztahu k ekologii. Sociální ekologie.

2. Význam ekologie pro pochopení vztahu člověka a přírody. Biomorfismus (a sociomorfismus), jeho výkladová pomoc, úskalí.

Nezbytnost ekologie pro environmentální studia. *Základní ekologické pojmy. Potravní řetězce.*

Ekologické znalosti jako jeden ze zdrojů biomorfního výkladu lidské společnosti.

Rovnováha nebo dynamika, případně konflikt. Typy růstových křivek a jejich sociologické analogie. Dva typy zpětných vazeb v biol. populacích a v ekosystému.

Strategie ekosystémové kolonizace. Vlastnosti mladých a zralých ekosystémů v pojetí klasické ekologie. Primární, sekundární a terciární homeostáza. Korelace s historií člověka-zemědělce. Překážky utváření terciární homeostázy.

Definice restaurační ekologie, pojmy: restoration, rehabilitation, remediation, reclamation.

Cílový stav a faktory, které ovlivňují jeho dosažení. Příklady: rekultivace lomu Hády u Brna, obnova druhově bohatých luk v Bílých Karpatech.

Územní systémy ekologické stability - základní pojmy (systém, stabilita, ekologická stabilita, ekologicky významné segmenty krajiny), koncept ÚSES, základní prvky systému (biocentrum, biokoridor, interakční prvek). ÚSES ve městech.

II. OVLIVNĚNÍ ČLOVĚKA A SPOLEČNOSTI PŘÍRODOU

3. Evoluční teorie, etologie, sociobiologie

Význam evolučních teorií pro pochopení vztahu člověka a přírody.

Historicky rané představy o vývoji přírody. Hlavní body lamarckistického a darwinistického výkladu evoluce. Renesance některých směrů, neodarwinismus a hlavní body jeho kritiky.

Teorie sobeckého genu, biofilní hypotéza E. Wilsona. Výkladové varianty altruismu. Varianty kreacionismu. Základní témata sociobiologie.

Evoluční emergence, determinismus a finalismus. Laické a vědecké koncepty zrychleného času.

Význam názoru na evoluci pro pohled do budoucna.

III. OVLIVNĚNÍ PŘÍRODY ČLOVĚKEM - KOŘENY EKOLOGICKÉ KRIZE A MOŽNOSTI ŘEŠENÍ

Problém takzvané kauzální terapie, základní rovnice poškození přírody

4. Evoluční psychologie. Biologicky a antropologicky zakotvené evolučně psychologické determinace lidského vztahu k přírodě

Vlastnosti sdílené se zvířaty a vlastnosti specificky lidské.

Vlastnosti člověka jako „intuitivní“/“instinktivní“ bytosti, vztah k environmentálním problémům.

Antropologické konstanty, specificky lidské vlastnosti, transgrese a její typy, vztah k environmentálním problémům, kognitivní disonance a envir. problémy.

Koncept trojjedinného mozku.

Přírodně deterministický a kulturně/sociálně konstruktivistický pohled na vztah člověka a přírody, souvislosti s evolucí.

5. Demografické souvislosti

samostatné studium: porodnost, úmrtnost, populační přírůstek, jejich ukazatele a hodnoty (hrubé míry) pro ČR a prudce rostoucí populaci ve světě.

Demografická struktura podle věku a pohlaví, tzv. věková pyramida („strom života“), demografické stárnutí populace, kohortní analýza a analýza podle věku,

metody. evidence obyvatel, sčítání lidu

migrace a její ukazatele

6. Souvislosti mezi ekonomikou a ekologickou situací

Základní paradigma liberální ekonomiky, souvislost s environmentálními problémy..

Vzácnost a cena v ekonomické a ekologické perspektivě. "Čistý" trh, jeho deformace a modifikace. Internalizace externalit. Funkce reklamy. Monopolizace výroby a obchodu.

Možná intervence spotřebitele. Různé odstíny "zelenání" ekonomiky. Ekologická řešení a pracovní příležitosti, nezaměstnanost.

7. Ekologicky orientované intervence práva

Úrovně obecnosti právních norem v environmentálním právu. Důvody obtíží v řešení envír. problémů pomocí práva: podmínky fungování práva a povaha envír. problémů..

8. Environmentální problémy a politika

bude zkoušeno v rámci četby

9. Možnosti a meze technologických řešení

bude zkoušeno v rámci četby

10. „Hodnotová“ řešení ekologických problémů

bude zkoušeno v rámci četby

15. prosince 2008